

ÁDEBIYATTANIW ILIMINDE METAFORANIŇ ÚYRENILIWI

Tilegenova Altinay Ernazarovna

QMU, tayanish doktoranti

tilegenovaaltynaj740@gmail.com

ANNOTACIYA

Biz bul maqalamızda kórkem súwretlew qurallarınıń biri esaplangan metaforanıń dúnya ádebiyattanıw iliminde izertleniwi hám ilimpazlardıń pikirlerin analizlewge háreket ettik. Bunda antik dúnya alımlarınıń pikirlerinen baslap, búgingi kúndegi rus, inglis, qazaq ádebiyatshı ilimpazlarınıń tujırmalı pikirleri, teoriyalari sholiw tiykarında úyrenildi.

Gilt sózler: *trop, poetika, metafora, kórkem obraz, kórkem sheberlik.*

METAPHOR RESEARCH IN LITERARY STUDIES

ABSTRACT

We tried to analyze the research of metaphor, which is considered one of the tools of artistic representation, scientists' opinions in world literary studies in this article. From the scientists' opinions of the ancient world to today's Russian, English, and Kazakh literary scholars, interesting opinions and theories were studied based on interpretation.

Keywords: *trope, poetics, metaphor, artistic image, artistic skill.*

Kórkem ádebiyat kórkem ónerdiń basqa túrlerinen óziniń sóz arqalı júzege keletuǵınlıǵı menen ayırılıp turadı. Bizge belgili, kórkem ónerdiń barlıq túrleri bizdi qorshaǵan shınlıqtı kórkem obrazlar arqalı qayta sáwlelendiredi. Kórkem ádebiyatta obraz sózler járdeminde jasaladı. Sonlıqtan, bunda sózge ayrıqsha poetikalıq wazıypa – kórkemlikti támiyinlew wazıypası júklenedi. Bul wazıypa, ásirese, kórkem shıǵarmadaǵı kórkemlew quralları hám usılları (troplar hám stillik figuralar) arqalı ámelge asırıladı.

Kórkemlew qurallarınıń tiykarǵı atqaratuǵın xızmeti – estetikalıq tásirsheńlikti arttırıw, oy-sezimlerdi emocional jetkerip beriw bolıp esaplanadı. Demek, jazıwshı-shayırlardıń uqıplılıǵı tek shıǵarmaǵa tema, ideya, problema tańlawda emes, al, kerekli sózlerdi tawıp, kerekli orında qollana biliw uqıplılıǵında da kórinedi. Sonlıqtan da, biz

jumisimizdi troplar haqqında ilimiy-teoriyalıq mağlıwmatlar hám qánigelerdiń tujırımılı pikirlerin analiz etiwden baslawdı maqul kórdik.

Izertlew jumısınıń obykti esaplangan metafora qubılısın dáslepki izertlew Aristoteldiń «Poetika» miyneti menen baylanıslı. Onıń pikirinshe «Metafora – uqsashlıqtıń negizinde qalıplesken sóz mánisin basqasha oylawdıń bir forması. Jaqsı metaforalardı oylap tabıw degen – eki nárse menen qubılıstıń ortaqlı belgilerin ańlaw degen sóz». [1] Tıp negizinde analogiyalıq yaǵnıy, uqsashlıq belgisi jaǵınan metaforanı Aristotel ritorikalıq figura retinde qabıllaydı. Aristoteldiń metafora haqqında oy-pikirleri onıń «Poetika» hám «Ritorika» miynetlerinde ushırasadı.

Paul Risoeurdiń «The role of Metaphor» («Metafora qaǵıydası») kitabında keltirilgen pikirlerge bola, «Ritorika hám poetika» bayanlawdıń eki baǵıtın usınadı. Birinshisi tınlawshını isendiriw bolsa, ekinshi ulıwma basqa. Poeziya maqseti – qorqınış, ayawshılıq sıyaqlı sezimlerdi joq etiw bolıp tabıladı. Bul bir-birine uqsamaytuǵın eki baǵıttıń negizi – metafora. Metafora – sóz mánileriniń uqsashlıq belgilerine qaray awısıwı. Onıń eki túrli ritorikalıq hám poetikalıq xızmeti bar» – dep keltiriledi. [2]

Aristoteldiń shákirti Kvintilian metaforanı qısqartılǵan yamasa elliptikalıq (elliptizm) teńew dárejesindegi trop dep esaplagan. Bul filosoftıń pikirine qaraǵanda, metafora tipologiyası awısıw, almasıwdıń tómendegi tipleri boyınsha júzege keledi: 1) eki janlı/jansız zattıń óz-ara uqsashlıǵı; 2) eki jansız zattıń ulıwmalıq ortaqlı belgileri tiykarında; 3) janlı yamasa tiri janzatlardıń jansız zatlarǵa uqsashlıq ózgeshelikleri tiykarında; 4) óli yamasa jansız nárse menen tiri nársege salıstırǵandaǵı ulıwmalıq belgileri boyınsha.

Inglis-fransuz jazıwshısı, pedagog Ioann Solsberiyskiy óziniń «Polisratisus» («Polikratik») atlı traktatında sol dáwir jámiyetin insan denesine salıstırǵan. Kitapta: «Jámiyet bası - patsha, kóz hám qulaq - saray hámeldarları, júrek - senat hám qol - patsha áskeri, adam ayaǵı - diyqan, ónerment, poziciyasın súwretlep beredi. Insannıń ayaqları pútkil denegе xızmet etedi. Pútinlik, tutaslıq metaforası» dep ataladı. [3]

Amerikalı ádebiyat sınıshısı A.A.Richards «Ritorikalıq filosofiya» («The Philosophy of Rhetoric») shıǵarmasında bılay deydi: «Ritorika tariyxında kóp jıllar dawamında metafora sózlerdiń awıspalılıǵına tiykarlangan hám tek ayırım jaǵdaylarda qollanılauıǵın hám ayırıqsha qábilet hám tıyanaqlılıqtı talap etiwshi tabıslı usıl retinde qaraladı. Metaforaǵa bezek, aksesuar retinde qaralǵan, yaǵnıy ol tildiń tiykarǵı forması emes, al, tildiń qosımsha mexanizmi retinde qabıl etilgen».[4]

Zamanagóy ilim-pánniń biliw hám sana menen baylanıslı derlik barlıq tarmaqları (psixologiya, germenewtika, filologiya, semiotika, logika) metafora teoriyasınıń qalıplesiwine úles qosadı. Kóplegen qánigeler metaforanı insan sanasınıń

tiykarların túsiniwdiń, sırtqı dúnya haqıyqatın ańlawdıń psixologiyalıq tiykarların túsiniwdiń birden-bir gilti dep bileli.

Metafora qubılısı rus alımları tárepinen de arnawlı izertlew obyektı sıpatında qaralıp, úyrenilip kelmekte. M.V.Lomonosov - Rossiyadağı birinshi metafora izertlewshisi, ol óziniń «Краткое руководство к риторике» (II bólim: «Ritorika», 1748) atlı shıǵarmasında metaforanı kórkem sóylew usılı retinde táriypleydi. Metaforanıń teoriyalıq tiykarın salǵan M.V.Lomonosov pikirinshe, «Metafora - bul bir zat penen ekinshi bir zattıń uqsaslıq ortaқ belgilerine qarap basqasha ataw, yaǵnıy, sózdiń tiykarǵı mánisiniń basqasha ańlatılıwı».[5]

Qazaq ilimpazı, ádebiyatshı qánige alım A.Baytursinov metafora haqqında bılay deydi: «Kópshilik sózler óz mánisinde emes, bálki basqa mánide qollanıladı. Eki zat ortasında uqsaslıq bolmasa da, olar birdey tásirge iye bolsa, biz, birin ekinshisiniń ornına qollana alamız. Mısalı, «qıraw urdı», «ayaz boldı» deymiz. Onı sonday uqsaslıǵına qaray aytıw hám mánisin ózgeritiwine metafora dep ataladı».[6]

Ádebiyattanıwdaǵı metafora boyınsha izertlew jumıslarına B.P.Ivanyuktıń «Метафора и произведение: структурно-типологический историко-типологический и прагматический аспекты исследования»; N.A.Turanınanıń «Именная метафора в русской поэзии начала XX века»; N.S.Trifonovanıń «Метафора в ранней лирике Анны Ахматовой: «Вечер» - «Белая стая» - «Анно Доминини»; A.M.Oganyannıń «Метафора как основной троп поэтической речи: на материале англоязычной поэзии XX века» atlı ilimiy jumısların atap kórsetiw múmkin. [7]

N.A.Turanina metaforalardıń túrli klassifikaciyaların, M.V.Lomonosovtıń klassifikaciyasınan keyingi, A.Potebnya, S.Ulman, A.K.Avelichev, N.D.Arutyunova, V.N.Teliya, V.G.Gak, Sh.Balli, G.N.Sklyarevskaya, E.M.Volflar tárepinen dúzilgen klassifikaciyaların keltiredi. Metaforanıń individual-avtor tipin kórip shıqqan N.Turanina bılay deydi: «Avtordıń dúnyaǵa degen kózqarası, aldı menen, onıń individual avtorlıq metaforalarınan da kórinedi».[8]

N.S.Trifonovanıń ilimiy jumısı metafora hám onıń xızmetine, metaforanıń lirikalıq syujetti rawajlandırıwdaǵı ornına arnalǵan. Trifonova Axmatova dóretpelerindegi metaforalardı eki toparǵa ajıratadı. Birinshisi dástúriy, ekinshisi avtorlıq. Dástúriy metaforalar A.Axmatova poeziyasına ayırıqsha kórkemlilik beredi, dep esaplaydı izertlewshi. [9]

S.Káribaevanıń «S.Muqanov poeziyasında avtorlıq metaforalar» degen ilimiy jumısı shayır poeziyasındaǵı avtorlıq metaforalardıń kognitivlik ózgesheligine arnalǵan. Avtorlıq metaforalar siyasiy hám waqtı menen isletiliwi máselesi kóteriledi. S.Káribaeva «sózdiń metaforalıq qollanılwı – poeziya tiline tán» dep esaplaydı. [10]

Metaforanın eki - lingvistikalıq hám kórkem/poetikalıq tipleri bar. Kórkem metaforanın nominaciyasını ataw ushın bir qansha atamalar jaratılğan, mısalı: kórkem metafora, poetikalıq, individual, individual-avtorlıq, dóretiwshilik, okkazionallı (jeke avtorǵa tiyisli sol tekstte ǵana qollanılıwshı neologizm), stil metaforası hám basqalar. Lekin dástúriy kórkem yamasa poetikalıq metafora atı kóbirek qollanıladı, sebebi joqarıda tilge alınğan atamalardı tán ózgeshelik (individual hám dóretiwshilik xarakter, okkazionallı bola alatuǵında, óziniń sapalılıǵı menen ajralıp turatuǵın qásiyetlerge iye) kórkem/poetikalıq metafora túsiniǵine sińisip ketken. Hár bir dóretilgen poeziyanıń dóreliw sebebi bar. Qosıq belgili bir ortalıqqa, oqıwshıǵa arnaladı, onıń óz adresatı bar. Oqıwshıǵa pikirdi tuwrı jetkiziw ushın shayırlar metaforaǵa itibar qaratadı. Metafora isendiriwdiń eń jaqsı usıllarınan biri bolıp tabıladı. Qollanııp atırǵan súwretlewler qanshelli anıq, jarqın bolsa, tıńlawshıǵa tásiri sonsha kúshli boladı. Filolog O.Barfildtiń pikirinshe: «Metaforanı ózgerтип, basqa sóz benen aytıp kóriń, sonda qosıqtıń yarımı joǵaladı». Ol óziniń «Poetic Diction» «Поэтик дикция» atamasındaǵı izertlew jumısında stilistikalıq belgilerdiń ishinde tek ǵana metaforaǵa toqtalıp, arnawlı izertleydi. [11]

Metafora - poeziyadaǵı tiykarǵı troplardan biri bolıp tabıladı. «Поэтический словарь» sózliginde metaforaǵa berilgen anıqlama tómendegishe: «Metafora - kórkem sózde qollanılatuǵın tiykarǵı trop. Metaforada sóz yamasa sóz dizbegi óziniń tuwra mánisinde emes, al, awıspalı mánisinde qollanıladı. Metafora salıstırıwlarǵa tiykarlanǵan kórkem awıspalı sóz bolıp, bul trop barlıq poetikalıq tekstlerde túrli forma hám ózgerislerde ushırasadı. Poetikalıq metafora basqa metaforalardan óziniń jańashılıǵı menen ajralıp turadı».[12]

O.S.Axmanova tárepinen dúzilgen «Lingvistikalıq atamalar sózligi»nde metafora tipleri kórsetilgen. Olar: giperbolalıq metafora, leksikalıq metafora, sistemalı metafora hám poetikalıq metafora. Usı sózlikte poetikalıq metaforaǵa tómendegishe anıqlama berilgen: «Poetikalıq metafora-poetikalıq shıǵarmanıń yekspressivli usıllarınıń quramına kiretuǵın hám semantikalıq birlik retinde qaralatuǵın metafora».[13]

Orıs hám amerikalı filolog, ádebiyatshı qánige R.O.Yakobson poeziyanıń metaforaǵa, prozanıń metonimiyalıq jaqınlıǵı sebeplerin túsindirip, óz pikirini tómendegishe ańlatadı: «metafora poeziya ushın, metonimiya proza ushın jaratıladı» degen juwmaqqa keldi. Bulardıń hár ekewi de sóz óneriniń quralları, sonlıqtan, poetikalıq troplardı úyreniw haqqında gáp ketkende, barlıq troplar metaforaǵa baǵdarlanǵan».[14]

Ádebiyatshı qánige, awdarmashı B.V.Tomashevskiydiń «Ádebiyat teoriiyası. Poetika» sabaqlıǵında bildirilgen pikiri tómendegishe: «tilimizde ushırasatuǵın hár

túrli sózlerdiń jańa mánileri eki toparǵa bólinedi: metafora klası hám metonimiya klası. Bul kóbinese arnawlı kórkem ádebiyatqa baylanıslı mekteplerge tán qubılıs», sol sabaqlıqtaǵı «Sóz mánisiniń awısıwı. Poetikalıq troplar» atamasındaǵı arnawlı bólimde eń baslı trop retinde metafora, keyinen epitet, allegoriya, metonimiya, perifraz sıyaqlılar keltirilgen. Bul bolsa metaforanıń poetikalıq troplardıń eń áhmiyetlisi ekenligin tastıyıqlaydı. Sol orında avtordıń tómenдеgi pikirin de keltirip ótiw orınlı. «Metafora tek ǵana poetikalıq tildiń ayrıqsha ózgesheligi bolıp qalmastan, bálki ámeliy, sóylew tilinde de qollanıladı».[15]

A.M.Oganyanniń «Метафора как основной троп поэтической речи» atlı izertlew jumısında XX ásirдеgi inglis tilindegi poeziya úyreniledi: «Metafora - ózgeriwshen mánidegi tillik birliktiń awıspalı mánide qollanıwı. Troplardıń áhmiyetli ózgesheligi - onıń obrazlı hám kórkem wazıypası. Poeziyada obraz jaratıw procesinde metaforanıń estetikalıq wazıypası ústinlik etedi...Poeziyada metafora túsiniqleriniń eki túri bar: tiykarǵı (yamasa turaqlı) hám okkazionallı (individual avtorlıq). Birinshisin avtor túsiniǵı hám oqıwshı qabıllawınıń bir táreplemeliligi dep túsinetuǵın bolsaq, ekinshisin, avtordıń dúnyanı ózliginshe qabıllawı dep túsinemiz». Solay etip, izertlewshi metafora poeziyada qollanılatuǵın tiykarǵı trop ekenligin izbe-iz aytıp ótti. Izertlewshiniń pikirine qaraǵanda, «poetikalıq metafora - kórkem shıǵarmanıń tiykarǵı súwretlew qurallarınan biri bolıp tabıladı. Poeziyadaǵı metaforada giperbola ústinlik etedi, sebebi ǵáplerdiń eksperssivliligi júdá anıq. Poetikalıq metafora shayırlıq konseptualizaciyanıń kúshli quralı bolıp tabıladı. Konseptual poetikalıq metafora dizbeklengen trop bolıp, asociativ túrde bir obrazdan basqa obraz jaratadı».[16]

Belgili filolog hám ádebiyatshı qánige V.M.Jirmunskiy «Поэтике А.Блока» miynetinde A. Bloktı «metafora shayırı» dep ataǵan. [17] Bundaǵı tiykarǵı sebep avtor onnan jiyi paydalanǵan. Demek, ayırım avtorlar metaforadan basqa troplarǵa salıstırǵanda kóbirek paydalanadı. Bul onıń poetikalıq áhmiyetliliginiń joqarılıǵınan derek beredi.

Yu.V.Sinkovskaya házirgi ádebiyattanıw ilimindegi metaforanı tómenдеgishe 3 toparǵa bóledi:

1) turmıslıq (vitallı) metafora (latinsha vita – ómir, turmıs). Bul túrдеgi metaforalarda ómir semantikasi basım, predmet janlı nárse sıyaqlı qabıllanadı. Turmıslıq metaforalar hár túrli, shártli túrde, semantikasına qaray, bir neshe túrleri bar. Buyımdı haywan túsinde súwretlew; Turmıslıq metaforanıń ekinshi túrinde insan semantikasi ústinlik etedi yamasa obyekt insanǵa tán qásiyetlerge iye boladı, bul metafora personifikaciyaǵa jaqın.

2) ólim metaforası. Bul túrдеgi metaforalarda jansız predmetlerdiń semantikasi basım boladı, sóz etilip otırǵan predmet jansız zat retinde súwretlenedi. Bul túrдеgi

metaforalarda h tte adam da jansız zatlarǵa salıstırıladı.  detde, bul t rdegi metafora insannıń unamsız pazıyletlerin s wretlewde paydalanıladı.

3) Intertekstuallı (tekstler aralıq) metafora – eki tekst arasındadıǵı m n sibetti yamasa tekst h m basqa  ner t ri (film, s wret) arasındadıǵı m n sibetti jaratadı. Intertekstuallı metaforalar shıǵarma shegarasın keńeytip, tekstke basqa tekst h m  ner  zindilerinen ǵárezsiz, individual k rkem obrazlar retinde tekstke engizedi. [18]

Dj.Lakoff h m M.Djonsonlarnıń «Метафоры, которыми мы живем» shıǵarmasında metaforanıń t mendeǵi t rleri klassifikaciyanadı.

- baǵdarlanǵan metaforalar (ориентационные метафоры)
- ontologiyalıq metaforalar.

Keńisliktegi baǵdarlar menen baylanıslı bolǵanlıqtan bunday metafora t rlerin baǵdarlanǵan metaforalar dep ataladı. Bul baǵdarlar t mendeǵiler: «joqarı-t men», «ishinde-sırtında», «aldında-arqasında», «tereń-sayız», «oray-uzaqtan». Baǵdarlanǵan metafora t sinikke, m kanǵa baǵdar beredi. Mısalı, «Happy is up» - baxıt joqarıda, baxıtlı adam k terińki keypiyatta j redi. Yaǵnıy, baxıt t sinigi joqarıǵa qaratılǵan. Inglis tilindegi «I'm feeling up today» degen «B gin men  zimdi j d  baxıtlı sezinemen», bul jerde «up» joqarı baǵdarı qollanılǵan.

Metaforanıń wazıypasına kelsek, V.Xarchenko «Функции метафоры» miynetinde metaforalardıń xızmetine qaray olardıń 15 tipin ayrıqsha atap  tedi:

- metaforanıń ataw wazıypası (atlıqlardaǵı metafora t ri);
- metaforanıń informacion funkciyası (metaforalıq maǵlıwmattıń  zgesheligi);
- metaforanıń mnemonikalıq funkciyası (metafora h m yad, este saqlaw);
- metaforanıń stil d ziwshi wazıypası (k rkem shıǵarmadaǵı metafora);
- metaforanıń tekst jaratıw funkciyası (metafora h m tekst);
- metaforanıń janr jaratıwshi wazıypası (metafora h m janr);
- metaforanıń evristikalıq funkciyası (ilimiy innovaciyadaǵı metafora);
- metaforanıń t sindiriw funkciyası (metafora h m t sinik);
- metaforanıń emocional-bahalaw funkciyası (metafora h m bahalaw);
- metaforanıń etikalıq funkciyası (metafora h m t lim-t rbiya);
- metaforanıń autosuggestiv funkciyası (metafora h m  zin- zi isendiriw);
- metaforanıń kodlaw funkciyası (metafora h m kod);
- metaforanıń konspirativli funkciyası (metafora h m sır);
- metaforanıń oyun funkciyası (metafora h m h zil-d lkek);
- metaforanıń salt-d st r wazıypası (metafora h m d st r, ırımlar). [19]

Bul jumısta izertlewshi h r bir metafora t rine ayrıqsha itibar qaratadı h m mısallar keltiredi. Usınıń menen birge, metafora funkciyalarınıń ierarxiyasi h m olardıń  z-ara baylanıslılıǵı haqqında jazılǵan. V.Xarchenkonıń pikirine qaraǵanda,

metaforanın hár bir wazıypası ekinshi bir wazıypası menen bekkem baylanıslı. Mısalı, metaforanın oyın funkciyası hám kodlaw funkciyaları arasında jaqın baylanıstı baqlaw múmkin.

Poeziya sóz óneriniń ayırıqsha forması bolıp tabıladı. Biziń pikirimizshe, poeziyanıń tiykarǵı wazıypası shayırdıń qosıq jazıw barısındaǵı emiociyasın, sezim-tuyǵıların oqıwshıǵa jetkiziw bolıp tabıladı. Metafora shıǵarmanıń ekspressivliligi menen estetikalıq tásirtiligin kúsheytiw ushın qollanıladı. Joqarıdaǵılardan kelip shıǵıp poeziyanı metaforasız kóz aldımızǵa keltire almaytuǵınımızǵa isenimimiz kámil boladı. Metaforanıń tiykarǵı ózgesheligi sonda, ol insan sanasına tásir etip, insannıń oylaw qábiletin rawajlandıradı, insannıń ishki dúnyasın tereń ańǵarıwǵa járdem beredi, óz-ara baylanıstıń ornatılıwına sebep boladı. Metafora járdeminde kórkem ádebiyatta túrli obrazlar jaratıladı, ol emocional tásir arqalı oqıwshı itibarın tartıwshı, shayıp pikirini oqıwshıǵa jetip baratuǵın sóylew quralı bolıp tabıladı. Sonlıqtan da, metafora áyyem zamanlardan berli áhimiyetli kórkemlew quralı retinde ilimpazlar tárepinen úyrenilip kelmekte.

Paydalanılǵan ádebiyatlar:

1. Аристотель Поэтика. Пер. И прим. Н.И.Новосадского – Л.: academia, 1927. Б-70.
2. Paul Ricoeur. The role of Metaphor. – Canada. The University of Toronto Press, -1977. Б-12.
3. Лучицкая С. Метафоры средневекового оющества: тело, здание, шахматы // «На меже меж Голосом и эхом. Сб. статей в честь Т.В.Цивьян. Москва.: Новое издательство, 2007. Б-270.
4. А.А.Ричардс Философия Риторика // Теория метафоры. М.: Прогресс, 1990. Б-45.
5. Ломоносов М.В. Краткое руководство к красноречию // Ломоносов М.В. Сочинение том 10. Москва-Ленинград: Издательство Академии наук СССР, 1957. Б-340.
6. Ахмет Байтурсын улы шығармалары. Алты томлық шығармалар жыйнағы. Том-1. Ел-шежире баспасы. 2013-жыл. Б-174.
7. Б.П.Иванюк Метафора и произведение: структурно-типологический, историко-типологический и прагматический аспекты исследования. – Киев, 1999.; Н.А.Туранина «Именная метафора в русской поэзии начала XX века» док.дисс., - Белгород, 2000,-340 стр.; Н.С.Трифнова «Метафора в ранней лирике Анны Ахматовой: «Вечер» - «Белая стая» - «Анно Доминини» док.дисс.

- Екатеринбург, 2005. -220 стр.; А.М.Оганьян «Метафора как основной троп поэтической речи: на материале англоязычной поэзии XX века» - Москва, 2006. -206 стр.;
8. Н.А.Туралина «Именная метафора в русской поэзии начала XX века» док.дисс., - Белгород, 2000 Б-36.
  9. Н.С.Трифнова «Метафора в ранней лирике Анны Ахматовой: «Вечер» - «Белая стая» - «Анно Доминини» док.дисс. Екатеринбург, 2005. Б-32.
  10. С.Кэрибаева С.Муқанов поэзиясында авторлық метафоралар. Канд.дисс. – Астана, 2010. Б-52.
  11. O.Barfield. Poetic Diction and Legal Fiction/The Importance of Language. -New Jersey: Prentice-Hall, 1962. Б-55. // Poetic Diction. A study in meaning. – Oxford: Barfield Press UK, 2010. -104 б.
  12. Квятковский А.П. Поэтический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1966. Б-156-158.
  13. О.С.Ахманова. Словар лингвистических терминов. –М.: Книжный дом «Либроком», 2012. Б-237.
  14. Якобсон Р. Два аспекта языка и два типа афатических нарушений // Теория метафоры. - М: Прогресс, 1990. Б-130.
  15. Томашевский Б.В. Теория литературы. Поэтика. – М: Аспект Пресс, 1999. Б-36.
  16. Оганьян А.М. Метафора как основной троп поэтической речи: на материале англоязычной поэзии XX века: дисс. канд. наук. -Москва. 2006. Б-9-
  17. В.М.Жирмунский. Поэтике А.Блока//Вопросы теории литературы. – Л.: Academia, 1928. Б-219.
  18. Цинковская Ю.В. Виды художественных метафор в современной русской прозе // Учение записки ЗабГГПУ, №3, 2010, Б-154-158.
  19. Харченко В.К. Функции метафоры. – М.:Издательство ЛКИ, 2007. Б-9-80.